

УДК 658.015

МОДЕЛЬ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ В УМОВАХ ГУМАНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Бацула Олександр Сергійович, магістрант кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету ім. Семена Кузнеця, м. Харків, Україна.

Борова Тетяна Анатоліївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету ім. Семена Кузнеця, м. Харків, Україна

Анотація — У статті розглянуто модель адаптивного управління освітнім процесом в умовах гуманізації вищої освіти. Проаналізовано праці вчених з даного питання, зокрема матеріали стосовно положення теорії і методики педагогічної освіти. Окрема увага приділена технології впровадження запропонованої моделі. Доведено, що найбільш ефективним механізмом оцінювання якості є освітній моніторинг.

Ключові слова — гуманізація, гуманістичний підхід, адаптивна взаємодія, управління, модель адаптивного управління освітнім процесом.

Виклики сьогодення потребують від системи вищої освіти створення умов для відповідного розвитку людського (інтелектуального) потенціалу, що є вирішальним фактором забезпечення її якості, доступності та ефективної діяльності. Тобто, ця система повинна створювати умови для появи вільної творчої особистості, не лише обізнаної, а й духовної.

Гуманізація освіти розкривається у процесі створення потрібних умов задля самореалізації студентів у сучасному просторі та сприяє формуванню критичного мислення та моральних якостей, розкриттю потенціалу кожної особистості [6, с. 23]. Тому сам процес гуманізації вищої освіти дозволяє через ідеальне створення системи адаптивного управління, визначення її структури та напрямів управлінської діяльності здійснювати

модельовання адаптивних процесів управління освітнім процесом в умовах закладу вищої освіти. Таким чином, постає проблема дослідження можливості модельовання адаптивності освітнього процесу в умовах гуманізації вищої освіти.

Теоретико-методичні основи професійної діяльності науково-педагогічних працівників закладу вищої освіти; положення теорії і методики педагогічної освіти висвітлені в працях Т. Борової, Г. Єльніковської, І. Жерносека, Г. Кравченко, В. Лугового, В. Олійника тощо.

Розглядаючи модель адаптивного управління освітнім процесом в умовах гуманізації вищої освіти, вважаємо за доцільне виділити наступні блоки: теоретико-методологічний, змістовний, технологічний та результативний. Важливим етапом застосування будь-якої моделі є її впровадження. Технологія впровадження запропонованої моделі адаптивного управління освітнім процесом в умовах гуманізації вищої освіти являє собою здійснення наступних етапів

1. Визначення рівня професійної компетентності суб'єкт-суб'єктного управління педагогічним процесом.
2. Розробка рекомендацій щодо управління педагогічним процесом як засобу гуманізації освіти.
3. Організація процесу навчання та виховання засобами гуманізації освіти.
4. Оцінювання якості програм та проєктів освітньої діяльності.

5. Розробка рекомендацій щодо організації педагогічного процесу гуманістичного підходу в освіті.

6. Оцінювання якості процесу суб'єкт-суб'єктного управління педагогічним процесом ЗВО.

7. Розробка рекомендацій щодо підвищення якості процесу суб'єкт-суб'єктного управління педагогічним.

У процесі дослідження визначено, що найбільш ефективним механізмом оцінювання якості є освітній моніторинг. Для здійснення моніторингу якості адаптивного управління освітнім процесом, а також оцінки рівня реалізації гуманістичної парадигми освіти в закладі вищої освіти розроблено відповідний маркетингово-моніторинговий інструментарій у вигляді факторно-критеріальних субмоделей.

Перевагою оцінної кваліметричної технології є те, що її використання дає можливість виміряти результати, які фіксують досягнення мети на певний момент часу.

Застосування кваліметричного підходу в освітній діяльності передбачає наступні етапи (за узагальненням 2;5;7:9).

1. Структурування об'єкту та визначення показників.

2. Визначення коефіцієнтів вагомості кожного показника, вибір шкали оцінювання.

3. Складання кваліметричної моделі.

4. Застосування моделі на практиці (оцінювання об'єкта).

5. Висновки, розробка рекомендацій.

Всі розрахунки за факторно-критеріальними субмоделями доцільно проводити за допомогою комп'ютерної техніки. Для простоти та доступності користування може бути використаний табличний редактор Excel. В даному редакторі може бути розроблена програма, яка дозволяє провести необхідні розрахунки за побудованою моделлю.

Для використання на практиці запропонованої субмоделі оцінювання якості адаптивності освітніх процесів в умовах гумані-

зації в закладі вищої освіти необхідно дотримуватися наступних рекомендацій.

1. Визначити структурний підрозділ, який відповідає за проведення оцінювання та технічну підтримку процесу оцінювання.

2. Розробити технологію збору та обробки інформації, необхідної для оцінювання за даною субмоделлю.

3. Призначити експерта (або експертів), який залучений до процесу оцінювання.

4. Встановити періоди оцінювання.

5. Всі розрахунки слід проводити за допомогою комп'ютерної техніки. Для простоти та доступності користування може бути використаний табличний редактор Excel.

6. За результатами розрахунків керівництвом закладу вищої освіти розробляються заходи щодо поліпшення якості процесу гуманізації педагогічного процесу та адаптивного управління.

Експериментальна перевірка проводилася в природному освітньому середовищі Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця. Шляхом експериментальної перевірки доведено, що розроблені факторно-критеріальні субмоделі спрямовують діяльність ЗВО у зазначеному напрямку гуманізації, а їх використання допомагає провести об'єктивну оцінку якості впровадження моделі адаптивного управління освітнім процесом в умовах гуманізації вищої освіти.

Список використаної літератури

1. Борова Т. А. Розвиток професіоналізму у науково-педагогічних працівників через коучингово-моніторингову технологію адаптивного управління. 2019. № 5. С. 6-11. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23249>
2. Вакуленко В.М. Розвиток теорії й практики вищої педагогічної освіти України, Росії, Білорусі на основі акмеологічного підходу: [монографія] / Володимир Михайлович Вакуленко. – Луганськ: Альма-матер, 2007. – 496 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. К.: Либідь, 2017. 376 с.
4. Григораш В.В. Кваліметричний підхід до експертного оцінювання навчально-виховного

процесу / Віктор Валентинович Григораш // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2014. – № 34(87) С. 140 – 146.

5. Дворянкін Є. К. Розвиток суб'єктної позиції педагогів у закладі вищої освіти як гуманістична основа їх професійного навчання: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Київ, 2014. 240 с.

6. Дьюї Дж. Моральні принципи в освіті / Дж. Дьюї. Львів: Літопис, 2011. 32 с.

7. Єльнікова Г.В. Адаптивне управління розвитком професійно-технічної освіти в умовах ринку закладу [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. Електронні дані. Адаптивне управління: теорія і практика. 2016. – №1. Режим доступу : http://am.eor.by/images/adapt/vol1/16_am_01_yelnykova.pdf

8. Кравченко Г.Ю. Моделювання в теорії управління освітніми системами / Г. Кравченко, О. Почуєва / Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». Випуск 25 – 1/2017. С. 152 – 155.

9. Кузьміна Н. В. Основи вузівської педагогіки/Н. В. Кузьміна.Л.: Вид-во ЛДУ, 2014. 150 с.

Автори

Бацула Олександр Сергійович, магістрант кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу, ХНЕУ ім. С. Кузнеця (baculapata@i.ua).

Борова Тетяна Анатоліївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу, організація (borovat71@gmail.com).

Тези доповіді надійшли 06 лютого 2021 року.

Опубліковано в авторській редакції.

УДК 371.13

СИСТЕМА МОТИВАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Бойко Олег Миколайович магістрант кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету ім. Семена Кузнеця, Харків, Україна

Кравченко Ганна Юріївна, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету ім. Семена Кузнеця, Харків, Україна

Анотація - Розглядається необхідність впровадження системи мотивації професійної діяльності науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти, як однієї з головних умов забезпечення сучасної науки та освіти якісними кадрами, підвищенню її конкурентоспроможності на світовому ринку наукових та освітніх послуг. Формування дієвої системи мотивування передбачає впровадження певних заходів як на державному рівні, так і на локальному (рівень вишу).

Ключові слова - мотиваційні чинники, науково-педагогічні працівники, підвищення конкурентоспроможності, професійна діяльність, система мотивації.

Науково-педагогічні працівники (далі – НПП) належать до особливої соціально-професійної спільноти, від компетентності, цінностей, моральних орієнтирів, розумових здібностей якої залежить професійне й соціальне становлення молоді. Часто, через недостатню матеріальну мотивацію діяльності, яка не відповідає сучасним реаліям життя, працівники втрачають бажання до продуктивної праці, саме тоді використання нематеріальної мотивації є критично необхідним.

Діяльність науково-педагогічних працівників є високоінтелектуальною і суспільно значущою, характеризується великою кількістю функціональних обов'язків і завдань. Тому важливо, щоб вона стимулювалась в узгодженні зі складною структурою мотивів. Критично важливим завданням керівника

закладу вищої освіти (далі - ЗВО) є розробка і використання гнучкої системи нематеріальної мотивації науково-педагогічних працівників, розробка та впровадження широкого спектру практичних способів стимулювання і мотивації працівників з врахуванням людського фактору.

Загострення конкуренції сучасних закладах вищої освіти та їх оцінювання за допомогою міжнародних та національних рейтингів зумовлює пошук шляхів, механізмів та засобів підвищення ефективності діяльності ЗВО. На думку О. Яковенко, «застосування в процесі управління ЗВО теорій мотивування дає можливість визначити індивідуальні потреби і мотиви кожного працівника та вибрати дієві та обґрунтовані стимули, які забезпечуватимуть оптимальне поєднання зацікавленості НПП, результативності наукової роботи, та досягнення цілей ЗВО на усіх рівнях» [4, с.193].

Над дослідженням впровадження системи мотивування професійної діяльності науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти працювало багато вчених, зокрема: О. Павлова, С. Рудченко, О. Ярошенко, О.Жабенко, Ю. Скиба, Н. Дівінська, І. Регейло, Г. Чорнойван, О. Яковенко та інші зарубіжні і вітчизняні вчені.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні та розкритті системи мотивації професійної діяльності науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти, доведенні ефективності заробітної плати як основної